

Нюр

11

2021

6+

ISSN 0207 – 6543

БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайыл

Къайсынны эсгере

Санга атап, назму жаза,
Сагъыш эте олтурсам да,
Санайма сёзюмю азгъа,
Жюзлеп, дефтер толтурсам да.

Балча, татлы – назмуларынг,
Суююп окъуйма аланы.
Акъыл сёзню жазылгъаны
Жарыкъ эте китапланы.

Хар назмусу да Къайсынны
Миллетге саугъа болады.
Аны айтхан сёзю – жылы,
Жюрекледен ыз къояды.

Таулу юйде от жагъады
Бизге къалгъан акъыл сёзю.
Чегем чучхуру агъады,
Къая бетин эте тузлу.

«Къайсын!» – деп кёп айтадыла
Дунияны кенглеринде,
Тауда суула къатладыла
Атын, кеси кетгенинде.

Дуниягъа махтау бла
Халкъыны атын айтдырды.
Къайсын бла, таула бла
Таулу да тангын атдырды.

Таулу шайыр, устаз Къайсын,
Сёзлеринги байракъ этдик.
Биз атынгы айтхан сайын,
Башыбыз жулдузгъа жетди.

Къайсын бла театр

Къулийланы Къайсын, уллу жазуучу, поэт болуп къалмай, музыкагъа, суратлау эм театр искусствотагъа да сансыз туюкул эди. Ол 1935 жылда Москвадагъы ГИТИС-ни актёрла хазырлагъан факультетине Малкъар студияны санында киргенди. Аны бошамай кетгенликге, окъуу жылларында Къайсын институтда ахшы билим алгъанды, орус, битеудуния литератураны, театрны тарыхындан да хапарлы болгъанды. Ол биргесине окъугъан студиягъа юч пьесаны малкъар тилге кечюргенди: Лопе де Веганы «Къой шауданын», Мольерни «Скапенни хыйлаларын», Вс. Вишневскийни «Бронепоезд 14-69». Алай бла жаш Къайсынны поэт хунери да ёсгенди.

1939 жылда ГИТИС-ден кетип, Нальчикге къайтады. Ол кезиуде мында малкъар колхоз-совхоз театр ачылады. Аны сахнасында К. Тренёвну «Любовь Яровая» деген драмасын саладыла. Къулийланы Къайсын аны юсюнден статья жазгъанды. Бююнлюкде оюн къалай тюрлю салыннганын, кимле ойнагъанларын да Къайсынны хайырындан билебиз.

1964 жылда Къулий улуну «Дунияда суймеклик барды» деген комедиясы салынады. Анда сёз тау элде жангы жашауну юсюнден барады. «Ёлтюрюлген бешик жыр» деген пьесасы уа жартылай къалгъанды.

Поэт Москвада окъугъан тенглерни бла байламлыгъын бир заманда юзмегенди. Хазна къалмай театрда премьералагъа келгенди. Аны оюмун актёрла, режиссёрла да сакълагъандыла, Къайсынны сынаууна, фахмусуна ышаннгандыла. Ол актёрну ишине уллу багъа бергенди, анга атап, назмула жазгъанды. Къулийланы Къайсын кечюрген Шекспирни «Отеллосу» бла Гарсиа Лорканы «Къанлы тою» театрны тарыхында энчи жерни алгъандыла.

Уллу поэтни жашау жолуна атап, Къулийланы Элизат «Жашау – ёрлеудю», Гуртуланы Салих а «Жаралы таш» деген драмаланы жазгъандыла. Биринчи пьеса Малкъар театрда эки кере, экинчи уа Орус театрда салыннгандыла. Бююнлюкде Малкъар театр Къулийланы Къайсынны атын жюрютеди.

САРАККУЛАНЫ Асият

КЮЗ АРТЫ

Кюз артыны келирин
Сакъламагъан жан болмаз.
Табийгъат тюрсюнлерин
Къалам ачыкълаялмаз.

Берекети бла келди
Адамгъа, жаныуаргъа,
Узун къышны аллында
Кюн нюрюн жерге жая.

Сюеме мен къачхыда
Агъачда айланыргъа,
Чапыракъла шош агъа,
Жерге кюйюз жайыла.

Локияланы Марат,
Тёбен Чегем эл

БИЗНИ ЧЕГЕМЛИ КЪАЙСЫН!

Мен Чегемде жашайма
Тёбен Чегем элимде,
Сюйюп назму атайма
Уллу поэт элиме.

Къулий Къайсын окъугъан
Мектепде окъуйма мен
Къалам алып къолума,
Назмула тагъама мен.

Бу школдагъы сабийле
Багъалайдыла аны,
Айтдырадыла ариу
Сыйлы атын Къайсынны.

КЪАЙСЫННГА

Сенсиз жарыкъ дунябыз
Къара булутха киргенди,
Алай сенден даражабыз,
Сен сауда кибик, ёргеди.

Акъяллы, фахмулу Къайсын,
Сени жазгъанынгы окъуй,
Ёхтемлендим: акъял сёзюнг
Келеди, игилик къоруй.

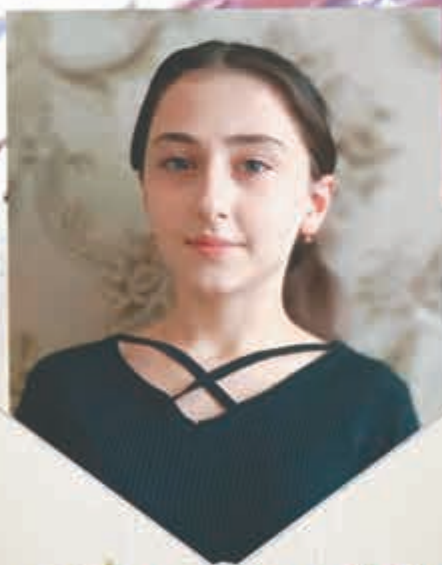
Миллетинги, тауларынгы
Энчи суйюп, назму тизе,
Иги-аманны билдире,
Сен китапла къойдунг бизге.

ТУУГЪАН ЖЕРИМ

Туугъан жерим, суйген жерим –
Тауда ётген сабийлигим,
Жашил бетли талаларым,
Эримеген чыранларым.

Сюеме кюн жылылыгъын,
Сууукъ къышда жауса къарынг,
Учуп баргъан къанатлыла –
Уллу насып тауларыма.

Хаджиланы Лейла,
Тёбен Чегем эл

АЛАУГАН ТАЙНЫ КЪАЛАЙ ТУТХАНЫНЫ ЮСЮНДЕН

Нарт элден узакъ болмай бир уллу кёл болгъанды. Ол кёлден кюн къушлукъ заманда эки тай чыгъыучу эдиле. Ала, тегереклерин сымарлап, сора кёлге кирип, тёп-тегерегине жорюп, арысала, ызларына кёлге ташайып кетгендиле.

Нарт элде эр кишиле, ол тулпар тайлагъа кёзлери къарап, къалай тутаргъа билмей, кёп сагъыш этгендиле. Бир кюн элде эр киши къалмай, бирер кючлю аркъан да алып, кёлню жагъасына баргъандыла да, бирери бирер чунгур къазып, алагъа кирип, букъгъандыла.

Тайла чыгъар заманны аллы бла эр кишиле аркъанланы учларына къолларына чырмап, тайла кёлден чыгъып, тегереклерине къарай тебирегенлей, аркъанларын тайланы боюнларын марап атхандыла. Атханлыкъгъа уа, бир деп бири да аркъанын тайланы боюнларына тюшюралмай, тюнгюлюп кетгендиле.

Алауган а ол кюн элде болмагъанды. Бу хапарны эшитип, экинчи кюн тюш заманда къыл-

дан этилген, кючлю аркъанны да биргесине алып, Алауган кёлню жагъасында букъгъанды. Бир чунгургъа кирип, сакълай тургъанды да, заман жетгенлей, кёлден бир тору тай бла бир кёк тай чыкъгъанларын кёрюп, башын энишге букъдуруп, аркъанын алда баргъан тору тайгъа силдегенди, алай а аркъан артдан келген кёк тайны боюнуна тюшгенди.

Алауган не къарыуун да салып, тартып, тайны кесине жыйгъанды. Тайны кесине жууукъгъа келтиргинчи, базыкъ къылдан эшилген аркъаны созулуп, халыча, иничке болгъанды. Тайны алай чыгъаргъаны бла, эрлай сермеп, бир къолу бла къулагъындан тутханды да, бирси къолу бла да жюгенни тайны башына кийдиргенди. Жюген бла тартып, юйюне жетгенди да, къарындашларындан къалгъан ат жерни тайны сыртына салгъанды. Юч айылын да къаты къысып, къамчисин да къолуна алып, секирип, тайгъа мингенди.

Минсе, аллай тайгъа минсин, элдеги атланы бир айгъа жорюгенлери чакълы бир жерге бу тай

бир атлап кьойгъанды, жылгъа жюрюгенлерине уа – бир сагъат да турмай баргъанды. Секиргени да тюзде айланган атланы жыл жарымгъа жюрюгенлерича бир болгъанды. Аллай жюрюк, дюлдюр тай болгъанды Алауган кёлден чыгъаргъан кёк тай. Тайны кесине юйретгинчи, аны иги сылыт этип, жууаш этип, элине къайтып келгенди. Атына уа Гемуда атагъанды.

Нарт элни адамлары жыйылып, Алауганнга эшитдире:

– Бу муну къалай тутду, жамауатдан кючлю къалай болду?! – дегендиле, бек сейир-тамаша болгъандыла.

– Мен эр кишиме! – дегенди Алауган да.

Алауганнга эришип, сау элни эр кишиси жыйылып, биягынлай, кёлде кълган тору тайны тутаргъа мурат этип, аркъанларын да алып, кёлню жагъасында бугъуп, марагъандыла, алай а тору тай кёлден чыкъмай кългъанды.

АСЛАН БЛА ТИШХАН

Узакъ таулада бир аслан жашагъанды. Ол уугъа чыкъса, башха жаныуарла къачып букъгъандыла. Алай къарыулу эди, огъурсуз эди аслан.

Бир жол аслан къара барсха тюбегенди. Аны териси жылтырып, къарыны жарылып, юсюнде бир сау жери жокъ эди.

– Не болгъанды санга? Ким жыртханды теринги? Къарынынгы ким жаргъанды? – деп соргъанды аслан.

– Адам этгенди мени былай, – дегенди къара барс кючден.

– Адам дегенинг а неди? – деп соргъанды аслан.

– Адам дегенинг бек хыйлачы затды, аны къолуна тюшсенг, кырты этер, сакъ бол! – дегенди къара барс.

Аслан ачыуланнганды да, адамны излей жайылгъанды.

Жолда ол эшек бла атха тюбегенди. Аланы жухларында жоен, ауузларында уа темир ауузлукъла бар эдиле.

– Сизге жоен, ауузлукъ да ким салгъанды? – деп соргъанды аслан.

– Адам, бизни иебиз! – дегендиле хайыуанла.

Аслан, сейир этип:

– Адам сизден къарыулумуду? – деп соргъанды.

– Ол бизни иебизди. Дунияда адамдан акъыллы зат жокъду. Аны къолуна тюшерме деп къоркъ, – дегендиле ат, эшек да.

Аслан адамгъа бютюнда ачыуланнганды.

Ат бла эшектен айырылып, адамны излей, кетип бара, аслан ийнек бла ёгюзге тюбегенди. Аланы мюйюз къыйырлары

кесилип, бурунлары тешилип эдиле. Боюнларында уа – боюнсала.

– Сизни бу чекге ким жетдиргенди?! – деп соргъанды аслан.

– Адам, бизни иебиз! – дегендиле ёгюз, ийнек да.

Аслан, ёгюз бла ийнектен айырылып, адамны излей, кетип бара, сынжыргъа тагъылып тургъан айыуну кёргенди. Аны тырнакълары кесилип, ит тишлери тюшюп эдиле. Айыугъа кимни зараны жетгенин сезип:

– Адам сенден къарыулумуду?! – деп ёкюргенди аслан.

– Къарыулуду! – дегенди айыу. – Сакъ бол, ансы ол сени да жегер.

Андан да бек ачыуланнганды аслан.

Айыудан айырылып, адамны излей бара, ол къапланнга кёргенди. Аны какасы къапханнга тюшюп тура эди. Ол, не бек кюрешсе да, аягъын къапхандан чыгъаралмагъанды.

– Бу палахха къалай тюшгенсе? Кимни хатасы жетгенди санга уа? – деп соргъанды аслан.

– Адамны хатасы! Сакъ бол сен да. Бек хыйлачы затды ол.

Бу сёзлени эшитген аслан, ачыулу кюлюп, былай дегенди:

– О, адам, аллыма тюшсенг, сен къыйнагъан жаныуарланы дертлерин бирден алырма сенден!

Алай айтып, аслан адамны излей кетгенди. Кетип бара, аны кёзюне тишханчыкъ илиннгенди. Ол аны эзерге какасын кётюргенлей:

– Ёлтюрме мени, жойюсхан аслан! Мени ашагъанлыкъгъа, сен тоярыкъ

туйюлсе. Ийсенг а, ачлыгъынг кем болмаз. Алай сен мени сау кьойсанг, мен да сени бир палахдан кьутултурма! – дегенди тишханчыкъ.

– Мени кимден кьутултурукъса, жарлы сен, менден кючлю, менден батыр жокьду сора?! – деп ышаргьанды аслан.

– Къара кюнюнде сени ёлюмден кьутултургъа ант этеме! – дегенди биягъы чычхан.

Аслан аны сёзлерин оюннга санагьанды, алай: «Мен муну ашагьанлыкьгъа, тоярыкъ туйюлме», – деп, тишханчыкъны ийип кьойгьанды.

Бир уучу аслан баргьан жолда уру къазгьан эди. Аслан, кёп да бармай,

ол уругъа кетгенди да, уучуну кьолуна тюшгенди. Уучу ау атханды. Аслан аугъа чырмашханлай, аны кьайиш жипле бла кьаты кьысханды.

Уучу болушлукь алып келирге кетгенлей, тишханчыкъ жортуп жетгенди.

– Танияламыса мени? Мен ол сен жазыкъсыннган гитче тишханчыкъма. Сен адамны кьолуна тюшгенсе, алай мен сени кьутултайым! Игиликни игилик бла кьайтарыгъа керекди! – деп, тишханчыкъ кьайиш жиплени кемирип башлагьанды. Ол, уучу кьайтхынчы, асланны аудан, жипден да эркин этгенди. Сора тишханчыкъ асланны жалкъасына киргенди да, экиси да алайдан къачып кетгендиле.

ВЬЮГИНА Светлана

КИРПИ ЮЙЮР

Жайда къалай эсе да бизни жукъуну къайгъысын этмей тургъан кезиуюбюз болады. Ма уллу ай да чыкъды, агъачда чыпчыкъла да, жырларын бёлюп, уяларында жукъладыла, адам ауазла да тохтадыла. Къалай игиди!.. Ай тегерекни жарытады, столбалада чыракъла жылтырайдыла, агъачдан къалын ариу хауа келеди...

Биз а, жылы агъач атлауучлада олтуруп, шошлукъгъа тынгылайбыз. Бир-бирледе сёлешген да этебиз. Дик – бизни итибиз – былайчыкъда кенг атлауучда жатып, къалкъып турады. Ма ол башын кётюрдю да, къоркъуу келгенде болуучусуча, къулакълары сир турдула. Ол жерге женгил секирип, башын атлауучла тубюне сукъду.

– Дик, анда не барды? – деп сордум мен.

– Чычхан-зат болур, – деди тётя Ира, мени шуёхум.

– Гургун болурму? – деди бизни гитче Анябыз.

Дик атлауучла тубюнде къарангыгъа къарап тохтады. Артда уа акъырынчыкъ гъырылдады. Анда не эсе да бар эди!..

Мен юйден къол чыракъ келтирип, аны жандырдым. Къарасанг да аллайгъа къара! Атлауучла тубюнде сау кирпичи юйюр бугъунуп тура эди! Эки уллу кирпичи, баям, ата бла ана болурла. Ючюсю уа – гитчечикле.

Дик юрдю. Былай къалай болады да?! Аны атлауучларыны тубюнде – ол танымагъан бир шинжили затла! Ким эркинлик бергенди?!..

– Ма тубешиу десенг! – деди тётя Ира.

– Кирпичикле! – деп, къууанды гитче Анечка. – Сау кирпичи! Керти кирпичи!

Мен, Дикни боюн бауундан тутуп, къол чырагъымы ёчюлтдюм. Тюз да алай этгенимлей, кирпичикле бир бири ызларындан тизилип, гитче аякъчыкълары бла акъырын атлай, бу-

руу тубюнде тешик
таба тебиредиле...

– Къара былагъа!

– деп кюлдю тетя Ира.

– Сакъ кирпичikle!

– деп, къарс къакъды
Анечка.

– Дикге уа аперим! –
дедим мен.

Экинчи кюн а, ариу жарыкъ
кюн тийип тургъанлай, чычхан
тешикле кёп болгъан жерчикде
кирпи юйюр бара тура эди. Не-

чик жигит болуп къалгъандыла
ала! Не бизден, не башха адам-
ладан, Дикден окъуна къоркъ-
майдыла ала.

Бизни акъыллы итибиз а,
къонакъчыкъланы къатларына
барып, аланы ийисгеп, олтуруп
къалды. Да не хахай этер кереги
бар эди да? Агъачда жашагъан
къоншуларыбыз къонакъгъа
келгендиле. Къоншула бла уа
татлы жашаргъа керекди.

ОРАКЪЛАНЫ Мариям кёчюргенди.

МИЛЛЕТ БАЙРАМЫ

Багъалы жашчыкъла бла кызычыкъла!
Кесигиз билгенликден, хычин бизни, таулу халкъны, бек суйген ашларыбыздан бириди. Беш да Тау элде, алда тау ауузлагъа алай айтхандыла, – Малкъарда, Холамда, Бызынгыда, Чегемде, Бахсанда иш кёллю таулула харкюнлюк жашауларында хычинсыз болмагъандыла. Ол бизни халкъны белгисиди – бренд дейдиле бусагъатда аллай затха. Ма ол себепден быйыл 9-чу октябрьде Чегем чучхурлада «Хычинни байрамы» деген фестиваль бардырылганды. Аны «Уста» деген жамауат биригиу къурагъанды.

Байрамгъа къатышыргъа суйгенле эртенликден окъуна келип башлагъандыла. Ала хычин къалай этилгенин кёргендиле, кёрмючлеге, концертге къарагъандыла, эришиулеге да къатышхандыла. Аланы сейир этдирген а бизде хычинни кёп тюрлюлери болгъаныды: картоф бла бишлакъдан бирге этилген, къуру бишлакъдан, къуру картофдан, эт хычин, чюпондюр, дугъума, мурса, хобуста, хыяр, бал, ич жау... хычинле. Бу тизмени дагъыда бардырыргъа боллукъду. Кертиси бла да, хычин таулуну бек ал ашыды, аны ашагъан кючлю да, къарыулу да болады.

Ол эришиулени энчиликлери дагъыда, билемисиз, недеди? Анга сизни бла тенгши кызычыкъла да къатышхандыла! Аланы араларында хорлагъанла да бардыла! Биринчи жерге Аушигер элден Башийланы Саида тийишли болгъанды, экинчиге – Башийланы Алия. Ючюнчю бла төртюнчю жерлени уа бахсанчыла алгъандыла – Эльбрус элден келген кызычыкъла Хаджиланы Джамиля бла Хаджиланы Назиля. Къалай игиди хорламлы болгъан! Аперим ол ариу да, уста да кызылагъа!

Келигиз, барыбыз да «Хычинни байрамы» фестивалыны бардыргъан, халкъны атын айтдырыргъа итинген адамлагъа ыспас этейик.

НЁГЕРЛАНЫ Залина

БЕШТАШ

Бу оюн жаз башында бла кюз артында бегирек ойналады. Бешташ оюнну жашчыкъла бла кызычыкъла тенг ойнайдыла. Оюн жалан жерге, кыртишге олтурушуп ойналады.

Оюнну башы беш ташдан башланады. Беш ташдан башланнганы ючюн, алай аталып къалгъанды.

Оюнну бек алгъа чѐп атып, анга кѐре башлайдыла. Оюнну магъанасы уа – ойнагъан адам, ташчыкъланы онг къолуна алып, себип атады, сора аланы ичинден бир ташны къолуна алады, ол баш ташды...

Ол ташны ѐрге атаса, ол ѐргеден энишге тюшгюнчю уа, ташланы бирин къолунга алып, ол ѐрге атхан ташынгы жерге тюшюрмей тутаргъа керексе.

Экинчи кере атханда, экисин къалдырып, къалгъанларын а ууучунга жыйып, ол ѐрге атхан ташны тутаса.

Алай эте, бирин, экисин, ючюсюн, тѐртюсюн къалдыра, ахырына чыгъаса!

Бу оюн хар элде бир кибик ойналмагъанды. Сѐз ючюн, Малкъарда не да Къашхатауда, ташланы атхан заманда онг къолунгдагъы ташланы сол къолунгу тюбю бла ѐтдюрюп, кесини артындан атады, ол бек кыйынды.

Сора биреуге: «Айыр атынгы», – дейди. Ойнагъанладан бири бир ташны кесини «атына» айырады.

Ойнагъан а ташланы «аны атына» тийдирмей, алай ѐтдюрюп, къабакъдан ары кийиреди (алай айтадыла керилип салгъан бармакълагъа).

ЭЛБЕРЛЕ

Сау ыйыкъны аяусуз,
Къарындашсыз, бояусуз
Къайынчыкъны бояды.
Алай, алай, алай жол
Башы назычыкъга ол
Боячугъун аяды.

(Кюз арты.)

Жаз чыгдадыла,
Сютден толуп.
Кюз агдадыла,
Алтын болуп.

(Чапыракъла.)

Не сеийрди, тамаша!
Бутакъчыкъда жанаша,
Таш жемишле бителле,
Жар да, ичлерин аша.

(Чертлелде.)

Чыгъанада битеди
Къызыл минчакъ болуп.
Кюз артына бишеди,
Ууакъ ташдан толуп.

(Улекъ.)

Алашачыкъ, гостачыкъ,
Уллу къалпакъ киеди,
Ол бугъарга устачыкъ
Мылы жерни сюеди.

(Жуа.)

Ол агъачны къызыды,
Бише, къына къызылды.
Ёссе да кезден таша,
Тап да, балсытып аша.

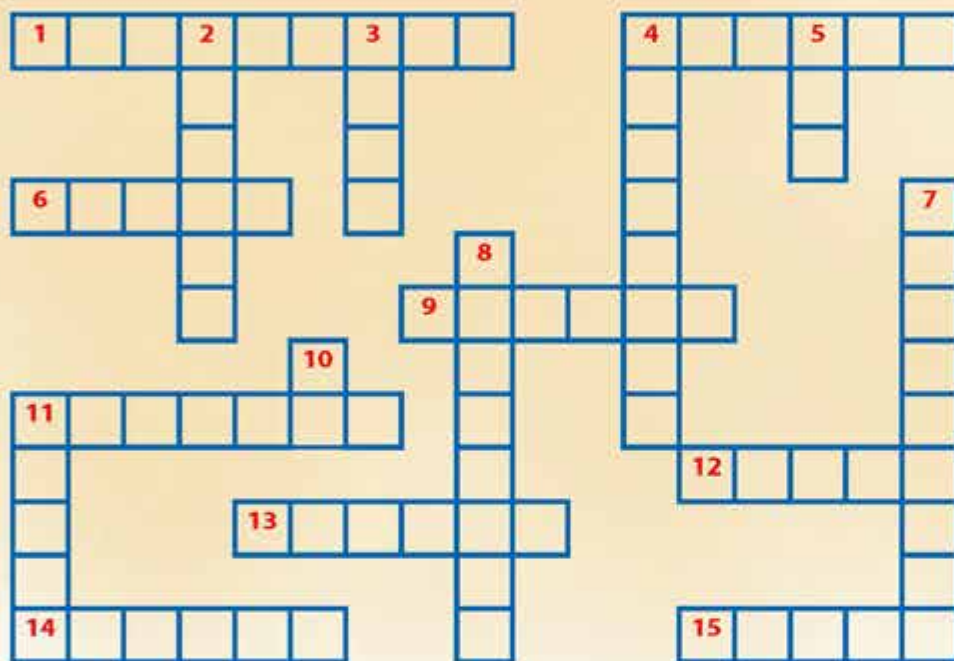
(Накъ.)

Жагдада къайнап ёсген
Чыгъана терекди ол.
Гагуларын жыйдым мен –
Саулукъга керекди ол.

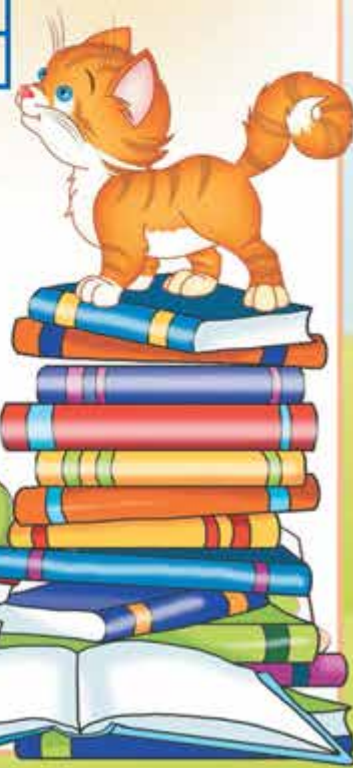
(Къасмакъ.)

ЭНИНЕ: 1. Малкъарны бек уллу поэтини тукъуму. 4. Малкъарны бек уллу поэтини аты. 6. Къайсынны китабыны атында ала къызарадыла. 9. Къайсынны китабы «Жер...». Бу китабы ючюн Къайсын 1974 жылда СССР-ни Къырал саугъасын алгъанды. 11. Къайсынны китабыны атында ала кёкледиле. 12. Поэма «...сыбызгъы». 13. Сюргюнде Къайсын жашагъан шахар. 14. Къайсын окъугъан уллу шахар. 15. Китабы «Адам. Къанатлы. ...». Бу китабы ючюн Къайсын 1989 жылда Ленинчи саугъаны алгъанды.

ЁРЕСИНЕ: 2. Къайсынны бек белгили назмусуну атын жюрютген китабы «Юйюгюзге да ...!» 3. Поэма-сы. 4. Къайсынны биринчи назмусу чыкъгъан газетни аты. 5. Назму къаууму «Анама ...» 7. Къайсынны биринчи китабыны аты «Салам,...!» 8. Сюргюнде Къайсын тургъан къырал. 10. Туугъан эли – ... Тюбю. 11. Къайсы ауузданды поэт?

Ежемесячный
литературно-художественный
журнал для детей

«НЮР» («Свет») № 11–2021 г.

Выходит
с января 1982 года
На балкарском языке

Учредитель:
Государственное
казённое учреждение
Кабардино-Балкарской
Республики «КБР-Медиа»

И.о. главного редактора
З. Д. ПОГЕРОВА

Редколлегия:

Л. АХАЕВА
А. БЕГШЕВ
М. БЕШПАНОВ
Т. БИТТИРОВА
Ж. ГУЗЕЕВ
А. МИШАЕВА
М. ОЛЬМЕЗОВ

Художественный редактор
М. ОРАКОВА

Оформление
Н. АККИЗОВОЙ

Компьютерный набор и верстка
А. МИЗНЕВОЙ

Журнал зарегистрирован
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по
Кабардино-Балкарской Республике
Рег. ПИ № ТУ07-00124 от
11.01.2018 г.

Сдано в набор 27.09.2021 г.
Подписано в печать 29.10.2021 г.
Выход в свет 25.11.2021 г.
Формат 60x90 1/4
Бумага мелованная
Гарнитура литературная
Уч.-изд. л. 2,7
Тираж 850 экз.
Заказ № 2498
Индекс П5895

Стоимость одного номера
по подписке через ФГУП
«Почта Россия» – 15,19 руб.;
за 6 месяцев – 91,14 руб.
Адрес редакции: 360017,
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
Тел.: 42-37-27; 42-14-19.
jurnalnur@mail.ru

Адрес издателя: 360017
г. Нальчик, пр. Ленина, 5.
ГКУ «КБР-Медиа»,
Дом печати.

Отпечатано в ООО
«Издательство
«Южный регион», 357600,
Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5а

Отпечатано в полном соответствии
с качеством предоставленного
электронного оригинал-макета.

Энейланы Тенгиз

Юсюпланы Малика

Бачиланы Фатима